

dinarijatom, vsled kterega vračuje družba škofiji 20% od letnine, ki se njej plačuje od vseh cerkev, farovžev i. t. d., ki so pri njej zavarovani. Ti procenti, ki se rabijo v pomoč našim duhovnim zavodom, so znašali dosihmal na leto med 300—400 gld. Pomoč za škofijo bo še večja, ako se bo še več cerkvenih poslopij pri tej družbi zavarovalo.

In prav v tem, kar vestno ravnanje zadeva, smemo družbi čestitati, da si je zadnji čas pridobila moža, obširne učenosti in čistega katoliškega značaja, in ta mož je g. Michael Simettinger, rudarski inženir v Gradcu. Ta mož je bil več let sovrednik katoliškega lista „Gratzer - Volksblatt“, je eden najbolj delavnih udov katoliške družbe v Gradcu, ter je že tukaj v Mariboru pri shodih tukajšnje katol. družbe večkrat imel izvrstne govore. Tudi pri velikem dunajskem katoliškem shodu lanskega leta je bil on izvoljen za poročevalca v zadevi družeb sv. Vincencija, kterih namen je skrb za bolnike, za uboge, za zapuščene; kajti je tudi sam v Gradcu predsednik enega oddelka te družbe. Temu možu je zdaj za celo Štajersko deželo izročeno pred vsem zavarovanje cerkvenih, župnijskih poslopij in duhovnih zavodov. Prihodnje tedne bo potoval po spodnjem Štajerskem, in v zadevi zavarovanja obiskal gg. župnike, delil pa tudi sicer vsakemu potrebne nasvete, kdorkoli jih bo želel. Naj bo s temi vrstami vsem dušnim pastirjem priporočen.

K

Gospodarske stvari.

Kompost ali mešani gnoj.

I. V sledečih vrsticah hočemo umnemu kmetovavcu pravo bistvo mešanega gnoja in kako pametno z njim ravnati, kar marsikteri še vse premalo zna, pred oči postaviti. Kakor je občno znano imenujemo tisti gnoj mešani gnoj, ki se iz zmesij hišnih in poljskih odpadkov in prsti nareja. Narejanje mešanega gnoja ima za vsako kmetijstvo bistvene koristi, prvič ostanejo odpadki, ki se v vsakem gospodarstvu nahajajo, da si tudi majhni in malo vredni in kterega koli imena, gospodarstvu obranjeni, drugič pa se z marljivim in skrbnim nabiranjem teh tvarin, ki se dostikrat kot stvari brez vse vrednosti zavržejo, zadregi prepričlega gnoja v okom pride ali se ta zadrega vsaj izdatno pomanjša, ki je za vsako gospodarstvo sila škodljiva. Pa vkljub temu, da njivam in travnikom tolikih kmetovavcev potrebnega gnoja le prepo-gostokrat primanjkuje, se nabiranje teh odpadkov le prevelikokrat zanemarja in opušča. Sicer ne smemo si domišljavati, da bi po napravljanju mešanega gnoja kake nove gnojivne snovi narejali, vendar pa se po takem ravnanju sicer nekoristne reči v hasnovite spremenijo v porabni in ločljivi podobni. Ko bi se mešanec tudi le na travnik raz-

vozil in raztrosil, tako bode travnik toto skrb z obilnim pridelkom sena in otave bogato povrnil, gospodar bode mogel več živine rediti in tako zopet več živinskega gnoja pridelati in z njim njive in polje izdatno zboljšati. Tako stvar stvari roko podaja in celo gospodarstvo naprej spravlja. V vsakem gospodarstvu, tudi v najmanjšem, naberó se z časom kupi vsakovrstnih odpadkov, kteri, če se z njimi pametno ravna, mnogo izvrstnih gnojivnih tvarin naredijo. Kdor te betve gnojnega gospodarstva prezira ali v nemar pušča, se sme pač med gospodarje šteti, ki tega imena ne zaslužijo. Če si pa že mali kmet, da če si celo gostač, ki ima morda le nekoliko pedí kake gre-dice pred svojo kočico, mešanega gnoja napraviti more, kolikor več more to veliki posestnik storiti, v kterega gospodarstvu se toliko in tolikovrstnih odpadkov nahaja! Skrbna in marljiva roka razumnega gospodarja v tem oziru silno veliko opravi-ti more.

Kakor je že bilo omenjeno, se morajo vse tvarine, ki imajo kaj gnojivne moči v sebi, z prstjo pomešati in v mešani gnoj spremeniti. Da se pa očitvidno dokaže, kolikere in raznovrstne so te tvarine, jih hočemo tukaj imenomoma naštetí: Pepel iz drv, šote, premoga itd. židna sipa, cestni prah, smetje iz sob, dvorišč in hlevov, blato, glen, troh-lina, plevelj, pirničevje, drn, važine, šotin prah, rezanje, mah, resje, saje, meso, kri, diaka, lasje, ščetine, perje, volna, kosti, rogovje, parklji, hrošči, žajfnica, perilna voda, apnena sipa, kuhinjske po-mije, gnojnica, prst, listje, trstje, gozdna nastelj, mavec, sladove cime, umetni gnoj, hlevni gnoj, slama, človeški izločki, perutuinski gnoj in mnogo-vrstni odpadki od kmetovavskih postranskih obrt-nij. Tu imamo obilno množino kompostnih tvarin. Kam pa vse to mine v gospodarstvu, kder se ne nareja kompost? Večidel jih gre brez koristi za poljedelstvo v zgubo. Celó narejanje komposta meri tedaj na to, da se imenovane in našete tvarine z prstjo pomešajo in plastoma na kupe zme-čejo. Kakor se vidi, se tu prsteni, rastlinski in živalski in vodeni odpadki med seboj pomešajo. To pomešanje ima večstranski pomen. Enkrat se po narejanju komposta sirove, težko razkrojljive snovi kakor kosti, dlaka, prst, razkrojljive in prhke naredijo, kar se najbolj z tem doseže, da se tvarine pridenejo, ki razkrojivanje pospešujejo, kakor žgano apno, pepel, lapor, gnojnica. Isti namen se doseže, ako se kompostnim tvarinam za vrenje sposobne ali vrenje pospeševajoče reči pridenejo. Če se take tvarine z težko razkrojljivimi pomešajo, tako se take tvarine zvbijo, da se tudi začno razkrojivati ali razredati, zlasti če je zadosti vlage in toplote. Na drugi strani se tekočine, ki imajo gnojivne moči v sebi, z tem bolj goste ali močne napravijo. Tako iz gnojnice, z ktero se kompostni kupi polivajo, nekaj vode izpuhti, med tem, ko res gnojivni delki v njem ostanejo. Kolikor več težko razkrojljivih tvarin se z takimi pomeša, ki hitro

in lahko gnjiti počno, ali razsedanje drugih pospešujejo, kolikor bolj se trohnenje z polivanjem z gnojnicjo pospešuje, popolno zgnitje pa kolikor mogoče zabranjuje, toliko boljši in močnejši kompost ali mešani gnoj se bo neredil.

Bistvo celega narejanja kompostnega gnoja obstoji tedaj v tem, da se za to porabljene tvarine po kemičnem medsobnem delovanju in razkrojanju v enakolično, prhko za rastline lahko, prijetno, jemavno podobo premené, tako da kompostna prst veliko gnojivno moč in hiter in gotov včinek zadobi.

(Dalje prihodnjič.)

O zavarovanju proti ognju.

(Svoj m krajanom na razmišljanje spisal Jožef Žitek, profesor v Ptuj.)

III. Zgornje-radgonska občina je zavarovana za 77.160 fl. in plačuje za l. 1877 premije 342 fl. 65 kr. tedaj od 100 fl. po 44 kr.; Trbegovci imajo zavarovanščine 8310 fl. premije 48 fl. 25 kr. tedaj 58 kr. od stotine; Črešnjevci zavar. 51.000 fl. premije 304 fl. 33 kr. tedaj 60 kr. od stot.; Stanetinci zav. 12.770 fl. premije 79 fl. 91 kr. in od stot. 62 kr.; Orehovci zavar. 34.010 fl. pr. 215 fl. 39 kr. in od stot. 63 kr.; Kapela zavar. 30.800 fl. pr. 201 fl. 8 kr. in od stot. 65 kr.; Polica zavar. 58.070 fl. premij. 378 fl. 49 kr. in od stot. 65 kr.; Zbigovci zavar. 25.510 fl. prem. 171 fl. 61 kr. in od stot. 67 kr.; Radinci zavar. 28.820 fl. pr. 195 fl. 90 kr. in od stot. 68 kr.; Ivanjci zavar. 14.810 fl. pr. 101 fl. 13 kr. in od stot. 68 kr.; Sv. Juri zavar. 21.120 fl. prem. 145 fl. 52 kr. in od stot. 69 kr.; Ivanjševci zavar. 12.580 fl. pr. 89 fl. 30 kr. in od stot. 71 kr.; Rihtarovci zavar. 21.190 fl. pr. 158 fl. 41 kr. in od stot. 74 kr.; Šavnica zavar. 43.590 fl. premije 325 fl. 36 kr. in od stot. 74 kr.; Mota Hrastje zavar. 18.180 fl. prem. 136 fl. 89 kr. in od stot. 75 kr.; Očeslavci zavar. 12.450 fl. pr. 94 fl. 12 kr. in od stot. 75 kr.; Boračova zavar. 20.610 fl. pr. 159 fl. 8 kr. in od stot. 77 kr.; Murski vrh zavar. 32.310 fl. pr. 254 fl. 35 kr. in od stot. 79 kr.; Grabonoš zavar. 4580 fl. pr. 38 fl. 56 kr. in od stot. 85 kr.; Okoslavec zavar. 20.270 fl. premije 173 fl. 94 kr. in od stot. 86 kr.; Šratovci zavar. 11.270 fl. prem. 96 fl. 50 kr. in od stot. 86 kr.; Negova zavar. 15.490 fl. pr. 133 fl. 2 kr. in od stot. 86 kr.; Kralovci zavar. 1500 fl. pr. 13 fl. 45 kr. in od stot. 87 kr.; Galušak zavar. 6550 fl. prem. 58 fl. 17 kr. in od stot. 89 kr. Celi zgornje-radgonski okraj skup: 582.950 fl. premije 3915 fl. 41 kr. in od stot. 67 kr.

Okraj radgonski pa je zavarovan za 1.011.010 goldinarjev in odrajtuje 6823 gl. 98 kr. tedaj eno za drugo tudi 67 kr. od 100 gl. Pri tem pa občina Radgona zavarovana pri gračkoj za 128.220 gl. plačuje 199 gl. 50 kr. to je nekaj čez 15 kr. od 100 gl. Če mesto odvezamemo, plača radgonski okraj 882.790 goldinarjev in odrajtuje 6624 gl. 48 kr. premije, tedaj 75 kr. od sto goldinarjev.

Iz tega se vidi, da je radgonski okraj na večjem plačilu. Zavolj dragoče se tožiti na gračko vzajemno zavarovalnico tedaj gornje-radgonski okraj nima toliko vzroka, kajti eno za drugo plačuje le samo 67 kr. od stotine. Seveda tudi poedini zavarovanci odrajtujejo prineske, ki so silno razločni, kar se ravna po tem: je li več ali manje nevarnosti. Naj le samo nekoliko primerov navodim! Tako plača gosp. Vegšajdar na ptujskoj cesti od svoje na samem stoječe za 1200 gl. zavarovane zidance samo 1 gl. 44 kr. to je 12 kr. od stotine. Dalje plačuje g. Pavlič pri Kapeli od zavarovalnih 1000 fl. letne premije 2 fl. 50 kr., to je 25 kr. od stotine; g. Vaupotič v Rihtarovcih od zav. 1600 gld. prem. 4 gld. 8 kr., t. j. 25 kr. od stotine; g. Horvat pri Kapeli od zavar. 1300 gld. premije 3 gld. 55 kr., t. j. 27 kr. od stot.; g. Zemljič Ant. v Murskem vrh. od zavar. 1750 gl. pr. 8 gl. 15 kr., t. j. 46 kr. od stot.; g. Ostfeller v Račkem vrhu zavar. 4800 gl. pr. 22 gl. 80 kr., t. j. 47 kr. od stot.; g. Bratkovič v Turjancih zavar. 2000 gld. pr. 15 gl. 51 kr., t. j. 77 kr. od stot.; g. Kegel M. v Hrastju zavar. 1100 gl. pr. 9 gl. 20 kr., t. j. 84 kr. od stot.; g. Zemljič Fr. v Mursk. vrhu zav. 800 gl. prem. 7 gl. 60 kr., t. j. 95 kr. od stot.; g. Zorko v Rihtarovcih zav. 800 gl. pr. 7 gl. 80 kr., t. j. 98 kr. od stot.; g. Korošec v Radincih zavar. 1000 gl. pr. 12 gl. — kr., t. j. 1 gl. 20 kr. od stot.; g. Bračko v Orehovcih zavar. 1100 gl. pr. 13 gl. 81 kr., t. j. 1 gl. 26 kr. od stotine.

Ti primeri jasno pokazujejo, kako velika je razločnost v plačilu poedinih zavarovancev. Tako so gg. Paulič, Vaupotič in Horvat na petkrat manjšem plačilu, kakor orehovski Bračko in radiški Korošec, zato, ker je pri onih nevarnost mnogo manjša, nego pri tema. Devetega septembra reklo se je pri „pauernferajnskem“ zboru tudi to, ka se taki, ki so velikoj nevarnosti podvrženi, ne bodo v društvo prijekali, bar do onda ne, dokler se kasa dovoljno ne okrepi. Ta dva bodeta po takem na to „gnado“ še dolgo čakala. Ali pa bo morebiti komisija, ki bo pri sprejemu po §. 8 orehovskih pravil vrednost in nevarnost odločiti imela, rekla, da njuni „cimper“ ni tako nevaren, kakor je gračka zavarovalnica spoznala, marveč bi se mogla še celo v ono vrsto porinoti, gder bo se prè samo 15 kr. od stotine plačevalo?

(Dalje prihodnjič.)

Podružnica bčelarskega društva štaj. v Mariboru je pri zadnjem zboru v Račab izvolila več odbornikov. Novi predsednik je g. dr. Filip Terč, zdravnik v Mariboru, denarničar g. Irgolič, nadučitelj pri sv. Magdaleni, bčelarski učitelj je izvoljen g. Forster, posestnik v Tezni. Isto društvo obhaja 27. dec. v Gradcu glavni zbor, pri katerem se bodo tudi premije delile izvrstnim bčelarjem.

Sejmovi na Štajerskem. 4. dec. Polje, Gomilsko, Konjice, Šmarje, Planina, Zeleni travnik;

5. dec. Ljutomer; 6. dec. Staritrq, Dobrna, Pod-sreda, Lučane, Sevnica, Cmurek, sv. Miklauz pri Sotli, Vozenica.

Sejmovi na Koroškem. 3. decem. Velikovec; 6. dec. Sent Marjeta; 13. dec. Trabenig; 17. dec. Paternion; 19. dec. Millstadt.

Dopisi.

Iz Celja. (Pred porotno sodnijo) so stali pretečeni teden sledeči zločinci: V ponedeljek 19. nov. je bila obsojena Marija Pšeničnik na 4 leta težke ječe, ker je svojega ob 2. popoldne 20. septembra t. l. rojenega dečka hitro po rojstvu v slami poskrila ter ga potem zapustila; ko se pa zvečer k njemu nazaj povrne, bil je že mrtev. Tistega dne je bil na 3 leta težke ječe obsojen Blaž Stopinšek iz Gerečje vasi, ker je v nekem prepiru Janeza Tomaniča v desno gornje stegno (bedro) z nožem prepahnil in mu žilo prerezal tako, da je leta še tisti večer vmrl. Prepirala sta se pa zavoljo neke pipine cev. — V torek 20. nov. sta bila zopet 2 ybijalca obsojena; 23 let stari Juri Meininger iz Šmartna je 13. okt. t. l. Janezu Živkotu z pole-nom glavo rebil, tako da je ta 24. okt. vmrl. Obsodili so ga na 3 leta težke ječe. Tistega dne je bil obsojen tudi Anton Zorčič iz Zdol, ker je 20. okt. t. l. pred kletjo Jurija Zorčiča na Zdolah z dolgim polenom Jožefu Volčanšku iz Dolenje vasi tako glavo prebil, da je ta 4 dni pozneje vmrl. Ant. Z. je dobil 5 let težke ječe. V sredo 21. nov. so se pa imeli pred porotno sodnijo za-govarjati: Gregor Goričan, zaradi tatvine že 4krat kaznovan, Janez Veber iz Lituša, zaveljo tatvine tudi že kaznovan, in Jan. Brinovšek iz Vranskega. Leti trije so obdolženi, da so večkrat v družbi po noči raznim posestnikom denarjev kakor tudi drugih reči pokradli, in da je Gregor Goričan sam mli-narju Martinu Podlešniku mnogo reči ukradel. Da-siravno so pri konečni obravnavi vsi trije se zvi-jali in tajili, bili so vendar krivi spoznani in je dobil Gregor Gor. 7 let, Janez V. 6 let, Janez Br. pa 3 leta težke ječe. V petek 23. nov. pa je imela porotna sodnija opraviti z staro tatico Marijo Po-vale, iz Rogatca. Dolžili so jo, da je 6. okt. 1876 proti večeru in pa v noči od 12. do 13. marca 1877 v spavnico Janeza Reberja, peka v Rogatcu, natihoma vlezla, ter iz zaprte omare in škrinje zlatnine in srebrnine, potem bankovcev, zlat prstan in drugih reči, ki so bile nad 300 for. vredne, vkradla. V svojem očitvidno lažnjivem zagovoru je začetkom trdila, da je denar prejela od svojega strica v Konjicah, potem pa, da je z neznanim možem ne-kam hodila in ko je zaspal, mu 3000 gld. vzela. Dobila je 8 let težke ječe, poojstrene: vsaki mesec z enim postom, 6. marca z temnico, 12. marca pa z trdo posteljo; tudi jo ima policija nadzorovati.

Iz Ptuja. (Preč g. dr. Vošnjak.) Poslednji „Gospodar“ je objavil prežalostno novico, da nam

je nemila smrt odvzela našega velespoštovanega in občeljubljenega preč. g. prošta dr. Janeza Vošnjaka, ki je po kratki bolezni dne 17. t. m. po poldne nekaj pred tremi v Gospodu zaspal. Dne 19. t. m. dopoldne smo imeli sprevod, ki je bil veličasten in sijajen, kakoršnega človek nima priložnosti kdaj bodi videti. Zbralo se je od blizi in daleč 60 dubovnikov, eden celo iz daljne Ljub-ljane, namreč preč. g. dr. L. Klofutar, častni korar in profesor bogoslovja, rajnega dolgoletni osebni prijatelj; bila sta navzoča 2 infulirana prelata, mariborski stolni prošt in celjski opat, 4 korarji, 4 dekani, 20 župnikov, 1 kvardijan, 2 beneficiata, 2 vikarja, 23 kaplanov in 2 minorita. Prišla je iz okolice ogromna množica ljudstva, tako da jim je naša prostorna mestna farna cerkev skoraj pre-tesna postajala. Sprevod je vodil mariborski stolni prošt, veleč. g. Zorčič; slovo prosil je kanonik preč. g. Kosar in slovesno mrtvaško sv. mešo po-peval preč. g. kanonik in profesor pastirne Mo-drinjak. Sprevoda se je udeležila mladež vseh mestnih šol z ravnatelji in učitelji vred, zastopani so bili pri njem vsi c. k. uradi, častništvo tukaj-šnjega pionirskega bataljona in mestno starešinstvo. Celó mesto je bilo na nogah in starodavni Ptuj je kaj lepo pokazal, da je slavnega pokojnika v res-nici ljubil in spoštoval.

Naj b koncu tega poročila „Gospodar“ raj-nemu gospodu postavi še kratek spominek. Rodil se je dr. Janez Vošnjak v Št. Martinu v šaleški dolini dne 24. junija l. 1819. Šole je z izvrstnim vspehom dokončal v Celju in v Gradcu in 4. av-gusta 1842. prejel v Št. Andrašu na Koroškem za-krament sv. reda. Na Dunaju je potem dovršil višje študije in postal doktor sv. bogoslovja. Služil je kot kaplan pri Novi cerkvi blizu Celja, od l. 1848—52 kot ravnatelj mestne šole v Celju, potem do l. 1858. kot špiritual v celovski duhovščici, 1858—63 kot korar in višji ogleda šol cele lav. škofije, poslednjič pa polnih 14 let kot prvi infu-lirani prošt, mestni župnik in dekan v Ptuj. Bil je rajni blago in plemenito srce, kakoršna se le redko nahajajo, izvanrednih dušnih sposobnostij, vselaj zvest in veren katoličan, vnet rodoljub. Poblevnost in tiha ponižnost so bile nja najlepše čednosti; njegovo ljubeznjivost hvalijo vsi, ki so imeli kedaj priložnost občevati z njim, in reči smemo, da v celem svojem življenju nikogar žalil ni. Njegove radodarnosti in ljubezni do ubogih najlepši dokaz je to, da je pri svojih lepih dohod-kih zapustil le celó malo premoženja. V svoji oporoki pravi, da ni bila nikoli njegova želja, zapuščati velikega imetja, le to želi, naj bi se po njegovih smrti nihče za njim ne hudoval. Ni si nabiral zemeljskih, pač pa si je, upamo, nabral toliko več nebeških, neminljivih zakladov. Prerano vzela nam ga je nemila smrt, nja žlahtno in ple-menito srce zakriva mizli grob — ali nja spomin nam ostane neizbrisljiv. Bodi mu zemljica lahka! Naj v miru počiva!